

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ БАНКІ

№ 021 БАСПАСӨЗ РЕЛИЗИ

2003 жылғы 27 тамыз

Қаржы рыногындағы ағымдағы жағдай және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің жаңа ВЕБ-сайты туралы

I. Қаржы рыногындағы ағымдағы жағдай туралы

1. Инфляция. Қазақстан Республикасының Статистика жөніндегі агенттігінің ресми деректері бойынша 2003 жылдың шілдесінде тұтыну рыногында баға өзгермеді (инфляция 0% болды). Азық-түлікке жатпайтын тауарлар бағасының 0,8%-ке және халыққа ақылы қызмет көрсетудің – 0,1%-ке өсуі азық-түлік тауарлары бағасының 0,5%-ке төмендеуімен өтелді.

2003 жылдың 7 айында инфляция деңгейі 2,3% болды (2002 жылдың қаңтар-шілдесінде - 3,7%), сонымен бірге азық-түлік тауарларының бағасы 2,4%-ке, азық-түлікке жатпайтын тауарлар - 2,1%-ке, халыққа ақылы қызмет көрсету – 2,1%-ке өсті.

2003 жылғы шілдеде жылдық көрсеткіште инфляция 5,1% (2003 жылғы маусымда – 5,7%).

2. Ақша агрегаттары. 2003 жылғы шілдеде ақша массасы 1,6%-ке өсіп, 906,1 млрд. теңге (жыл басынан бері өсім 18,5%) болды. Ақша массасы өсуінің негізгі факторы банк жүйесіндегі таза сыртқы активтерінің 2%-ке және ішкі активтердің 0,9%-ке (Ұлттық қор активтерін есепке алмағанда) көбеюі болды.

Айналыстағы қолма-қол ақша (M0) шілде айында 6,7%-ке өсіп, 202,8 млрд. теңгеге дейін жетті, ал ақша массасының құрылымында банк жүйесіндегі депозиттер – 0,1%-ке көбейіп, 703,3 млрд. теңгеге жетті. Айналыстағы қолма-қол ақшаның өсу қарқынының депозиттермен салыстырғанда алға озуы ақша массасының құрылымында соңғының үлесінің 78,7% -ден 77,6%-ке төмендеуіне себеп болды. Алайда, осы айда Ұлттық Банктегі банктер депозиттерінің төмендеуі ақша мультипликаторы мәнінің 3,51-ден 3,52-ге дейін өсуіне алып келді.

3. Валюта рыногы. 2003 жылғы 1 тамыздан бастап 26 тамызға дейінгі аралықта теңгенің айырбас бағамы бір доллар үшін 146,00-147,40 теңге шегінде ауытқыды. Осы кезең ішінде теңге нақты көрсеткіште 0,23%-ке құнсызданды және 2003 жылғы 26 тамызда оның биржалық бағамы бір доллар үшін 147,10 теңге болды.

Жыл басынан теңгенің АҚШ долларына нақты нығаюы 5,61% құрады.

Өткен ай ішінде биржалық операциялардың көлемі қосымша сауда-саттықтағы мәмілелерді ескергенде 478,34 млн. доллар болды. Биржалық операциялардың көлемі жыл басынан 3,5 млрд. доллар болды.

Биржадан тыс валюталық рыноктағы операциялардың көлемі жедел деректер бойынша шілде айында 407,18 млн.долл. болды. Жыл басынан биржадан тыс валюта рыногындағы операциялар көлемі жедел деректер бойынша 3,6 млрд. доллар болды.

2003 жылдың 7 айында алдын ала деректер бойынша Қазақстанның негізгі сауда әріптестері – елдерінің валюта қоржынына қатысы бойынша теңгенің құны нақты көрсеткіште 2,4 %-ке құнсызданды. АҚШ экономикасы дамуының неғұрлым жағымды болжамдары барысында әлемдік валюта рыногындағы жағдайдың өзгеруі кезінде ішкі рынокта долларға қатысты теңгенің номиналды бағамының нығаю үрдісінің жалғасуы

2003 жылғы шілдеде өткен кезеңдермен салыстырғанда бірыңғай еуропа валюталарына теңгенің біршама қымбаттауына әкеп соқты. Еуроға қатысты теңгенің нақты құнының төмендеуі 2003 жылғы 7 айда 4,3%-ті құрады. АҚШ долларына қатысты теңгенің нақты қымбаттауы осындай кезеңде 6,7% болса, ресей рубліне қатысты құнсыздану 5,2%-ті құрады.

Бағалы қағаздар рыногы. 2003 жылғы 1 тамызда қолданылып жүрген акциялар эмиссиялары бар 3024 акционерлік қоғам тіркелді, сондай-ақ 52 брокер-дилер, 19 тіркеуші, 11 кастодиан банк, 2 өзін-өзі реттейтін ұйым және 6 бағалы қағаздар портфелін басқару ұйымы жұмыс істеді.

2003 жылғы тамызда жалпы номиналдық құны 31,8 млрд. теңге 13 акция эмиссиясы және жалпы номиналдық құны 584 млн. теңге 6 мемлекеттік емес облигациялар эмиссиясы тіркелді.

Сонымен, 2003 жылғы 1 тамызда жиынтық номиналдық құны 1255 млрд. теңге 3544 акциялардың қолданылып жүрген эмиссиялары және 114 млрд. теңге сомасына 57 мемлекеттік емес облигациялардың қолданылып жүрген эмиссиялары айналыста болды.

2003 жылғы шілдеде акциялар мен мемлекеттік емес облигациялар бойынша сатып алу-сатудың биржалық мәмілелерінің көлемі 5,9 млрд. теңгені құрады, бұл өткен айлармен салыстырғанда 4,9 есеге аз.

Банкаралық ақша рыногы. 2003 жылғы шілдеде банкаралық ақша рыногында ұлттық валютадағы өтімді қаражатты орналастыру бойынша банктер белсенділігінің төмендегені байқалды.

Шілдеде банкаралық теңгелік депозиттердің орналасу көлемі 12,7%-ке төмендеді және 42,7 млрд. теңге болды. Бұл орналастырылған теңгелік депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасының маусыммен салыстырғанда 3,76%-тен 3,60%-ке дейін төмендеуі негізінде болды.

Валюталық қарыз алудың банкаралық рыногында операциялардың негізгі көлемі АҚШ долларындағы депозиттер есебінен жүзеге асырылды. Орналастырылған долларлық депозиттердің көлемі шілдеде шамамен 3,9 млрд. АҚШ долларын құрады, бұл маусыммен салыстырғанда 16,3%-ке аз.

Орналастырылған долларлық депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы маусыммен салыстырғанда 1,38%-тен 1,29%-ке дейін төмендеді.

Валютаның басқа түрлерімен операциялар көлемі шамалы болды.

Депозит рыногы. Шілдеде резиденттер депозиттерінің жалпы көлемі 0,1%-ке көбейді (жыл басынан бері – 16,6%) және 703,3 млрд. теңгені құрады (4,8 млрд. АҚШ долл.).

Шілде айында да долларсыздану процесі жалғасты, яғни теңгедегі депозиттердің өсуі кезінде шетел валютасындағы депозиттердің төмендегені байқалды. Сонымен, шетел валютасындағы депозиттер 2003 жылғы шілдеде 1,1%-ке төмендеп, 336,5 млрд. теңгеге жетті, ал ұлттық валютадағы депозиттер 1,3%-ке өсіп, 366,9 млрд. теңге болды. Нәтижесінде, резиденттер депозиттерінің жалпы көлемінде ұлттық валютадағы депозиттердің үлес салмағы 51,6%-тен 52,5%-ке өсті.

Халық салымдарының өсу үрдісі жалғасты (резидент еместерді қоса алғанда), оның көлемі 2,7%-ке өсіп 300,6 млрд. теңгеге жетті (2 млрд. АҚШ долларынан астам). Халық салымдары құрылымында шілдеде үлес салмағы 32,8% (маусымда – 32,7%) құраған теңгелік депозиттердің өсуі оң бағаланды.

Шілдеде депозиттер бойынша кірістілік деңгейі төмендеу үрдісімен сипатталды – жеке тұлғалардың теңгелік мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 11,1%-тен 10,9%-ке дейін, ал шетел валютасында – 6,6%-тен 6,4%-ке дейін төмендеді.

Кредит рыногы. 2003 жылғы шілдеде экономикаға банктердің кредиттері бойынша негізгі борыштың жалпы көлемі 2,0%-ке (жыл басынан бері – 18,6%) көбейіп, 797,2 млрд. теңгеге дейін жетті (5,4 млрд. АҚШ долларынан астам).

Ұлттық валютадағы кредиттердің өсуі шетел валютасындағы кредиттермен салыстырғанда озық сипатқа ие болды. Ұлттық валютадағы кредиттер 4,2%-ке өсіп, 331,0 млрд. теңгеге жетті, ал шетел валютасында – не бары 0,4%-ке өсіп, 466,2 млрд. теңге болды (3,2 млрд. АҚШ доллары). Нәтижесінде теңгелік кредиттердің үлес салмағы есепті кезеңде 40,6%-тен 41,5%-ке дейін өсті.

Ұзақ мерзімді кредиттер 4,8%-ке өсіп, 495,4 млрд. теңге болды, сол кезде қысқа мерзімді кредиттер 2,3%-ке төмендеп, 301,8 млрд. теңге болды. Нәтижесінде ұзақ мерзімді кредиттердің үлес салмағы есепті кезеңде 60,5%-тен 62,1%-ке жетті.

2003 жылғы шілдеде кредит рыногындағы проценттік ставкалар мынадай бағытта өзгерді. Жеке тұлғалардың ұлттық валютадағы кредиттері бойынша орташа алынған ставкасы маусым айымен салыстырғанда 22,2%-тен 22,0%-ке төмендеді, ал банктік емес заңды тұлғалардың кредиттері бойынша 15,4%-тен 16,1%-ке дейін өсті.

4. Банк секторы. 2003 жылғы 1 тамыздағы жағдай бойынша 35 банк, оның ішінде мемлекеттік – 2, шетелдік қатысуымен (Қазақстан Республикасының резидент емес банктердің еншілес банктерін қосқанда) – 16 банк қызмет істеді.

2003 жылдың шілдесінде банк секторының жағдайын сипаттайтын көрсеткіштердің мынадай өзгерістері байқалды. Жиынтық меншік капиталы 3,7 %-ке 190,8 млрд. теңгеге (валюталық баламасы – 1,3 млрд. АҚШ доллары) дейін өсті. Банктердің жиынтық активтері 0,3%-ке 1 382,9 млрд. теңгеге (валюталық баламасы – 9,4 млрд. АҚШ долларынан астам) дейін өсті.

2003 жылғы 1 тамыздағы жағдай бойынша банктердің кредит портфеліндегі құрылымында стандартты кредиттер үлесі 67,2% (маусымда – 68,6 %), күмәндылары – 30,8% (29,2%), үмітсіздері – 2,0% (2,2%) болды.

II. Ұлттық Банктің жаңа ВЕБ-сайты туралы

ТМД елдері орталық банктерінің санаулы сайттарының бірі болып табылатын, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің үш тілде: мемлекеттік, орыс, ағылшын тілдерінде шығатын жаңа ВЕБ-сайты бүгін жұмысын бастайды. Ақпараттың айқындылығын және оған қол жетімділікті қамтамасыз ететін тілдік нұсқалардың іс жүзінде бір-бірінен айырмашылығы жоқ. Ұлттық Банктің жаңа ВЕБ-сайтының қазіргі жұмыс істейтін сайттан ерекшелігі жаңа бөлімдердің ашылуында және бұрынғыларының едәуір кеңейтіліп, тармақталуында.

ВЕБ-сайт құрылымы тиісті бөлімшелері бар негізгі 9 бөлімнен тұрады.

“Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы” бөлімінде Ұлттық Банктің ұйымдық құрылымы, бос орындар, халықаралық ынтымақтастық, Ұлттық Банктің ресми басылымдары мен жариялынымыдары (Статистикалық бюллетень, Экономикалық шолудың талдама мақалалары, Ұлттық Банктің Хабаршысы, баспасөз-релиздері, Ұлттық Банктің жылдық есебі) туралы ақпарат берілді.

«Нормативтік құқықтық база» бөлімі қаржы рыногының сегменттері бойынша тармақталған және негізгі заңдардан, заңдардың жобаларынан, нұсқаулықтардан, ережелерден және басқа да нормативтік құжаттардан тұрады.

«Қазақстан валютасы» бөлімінде Қазақстан Республикасының банкноттары, монеталары туралы толық мәліметтер берілген, коллекционерлер үшін қажетті ақпарат бар.

«Деректерді жариялау стандарттары» бөлімінде Халықаралық валюталық қор әзірлеген және макроэкономикалық статистикаға жауапты органдар тұрақты негізде жазуға (ашуға) міндетті қаржылық-экономикалық сипатқа бірыңғай талаптарды көрсететін екі деңгейлі стандарт (Деректерді жариялаудың арнайы стандарты және Деректерді жариялаудың жалпы жүйесі) бар.

«Ақша-кредит және валюта саясаты» бөлімінде Ұлттық Банктің ақша-кредит саясатының негізгі бағыттары, макроэкономикалық үрдістер, монетарлық шолу және валюталық реттеудің мақсатын, міндеттерін, тәсілдерін қосқанда қаржы рыноктарына шолу, валюталық режимді ырықтандыру және алтынвалюта активтерін басқару жөніндегі ақпарат орналастырылған.

«Төлем жүйелері» бөлімінде Банкаралық ақша аудару жүйесінің (БААЖ), Бөлшек төлемдер жүйесінің (БТЖ) сипаттамасы, еліміздегі төлем карточкасының дамуы жөніндегі ақпарат берілген.

«Қаржы рыногының сегменттері» бөлімі мынадай секторлардан тұрады: банк, сақтандыру, бағалы қағаздар рыногы, жинақтаушы зейнетақы қорлары, банктік емес қаржылық ұйымдар. Әрбір сегменттің субъектілері, сол сияқты қаржылық есеп пен аудитті қоса алғанда олардың ағымдағы жағдайы туралы мәліметтер, қаржылық ұйымдардың қызметі туралы өзекті сұрақтарға жауаптар берілген. Сонымен қатар, пайдаланушыға ипотекалық кредиттеу жүйесі туралы, оның ішінде ипотекалық калькулятор (кредиттің мерзіміне, тұрғын үйдің құнына және заемшының кіріс мөлшеріне байланысты кредит мөлшерін есептеу), сондай-ақ салымдарға кепілдік беру жүйесі туралы толық ақпарат беріледі.

"Статистика" бөлімінде мынадай негізгі деректердің динамикасы: макроэкономикалық көрсеткіштер, төлем балансы, сыртқы борыш, Қазақстанның халықаралық инвестициялық позициясы, халықаралық резервтер, шетел валютасындағы өтімділік, валюталық, депозиттік, кредиттік рыноктардың және бағалы қағаздар рыногының көрсеткіштері келтіріледі.

"Жедел қаржылық ақпарат" бөліміне Ұлттық Банктің ресми сыйақы ставкасы, Ұлттық Банктің ағымдағы операциялары бойынша ставкалары, валюталардың архивтік ресми бағамдары, валюталардың рыноктық бағамдары, мемлекеттік бағалы қағаздар рыногындағы операциялар кіреді.

Жалпы, Ұлттық Банк ВЕБ-сайтының жаңа нұсқасы барынша қолайлы, ауқымды және көрнекі.

